

การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

Development of a plan for a Creative Art and Culture street in the city of Chiang Saen, Chiang Rai province

พระครูธีรศาสนไพศาล,นายอรุณ สิทธิวงศ์

Phrakruuteerasatpaisan,Mr.Aroon Sittiwong

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

Thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ 2. เพื่อพัฒนารูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย 3. เพื่อนำรูปแบบการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า มีการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย เช่น การทำโลโก้ สัญลักษณ์เมืองเชียงใหม่ การทำตุ๊กล้านนา การทำแลนด์มาร์คไว้ถ่ายรูป ที่เห็นเป็นเชิงประจักษ์ และ รูปธรรมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา,ถนนศิลปวัฒนธรรม,เชิงสร้างสรรค์

Abstract

Research paper concerning development of a plan for a Creative Art and Culture street in the city of Chiang Saen, Chiang Rai province. The objectives are as follows. 1. To study the development of a Creative Art and Culture street. 2. To develop a plan for a Creative Art and Culture street in Chiang Saen city, Chiang Rai province. 3. To put the plan for a Creative Art and Culture street in Chiang Saen city, Chiang Rai province into application. The paper uses Qualitative Research including documentary information and field work. The documentary aspect involves collecting information from documents and relevant research. The field work collects information through questionnaires, conversations, in-depth interviews and focus group discussions. The research results demonstrate the development of a Creative Art and Culture street in Chiang Saen, Chiang Rai province, such as making a logo which is a symbol of Chiang Saen, designing a Lanna flag, making photographic landmarks, which are concrete and measurable.

Keywords : Development, Culture street, Creative Art

บทนำ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดำเนินโครงการถนนสายวัฒนธรรมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน โดยมีโครงการที่เข้าร่วม แล้วจำนวน 22 แห่ง และมีโครงการที่ได้รับงบประมาณทำอย่างต่อเนื่องจำนวน 4 แห่ง ซึ่งในแต่ละปีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ส่งแบบสำรวจการขอเข้าร่วมโครงการถนนสายวัฒนธรรม แต่ละจังหวัดทั่วประเทศได้สมัครเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 50 โครงการต่อปี และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีในถนนสายวัฒนธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้แก่ การส่งเสริมให้ศิลปินพื้นบ้านมีรายได้ และการสาธิต พร้อมจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งในการจัดกิจกรรมดังกล่าวสามารถทำให้ถนนสายวัฒนธรรมมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 และมีผู้เยี่ยมชมถนนสายวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 30

ในการนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เห็นควรดำเนินโครงการถนนสายวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้สังคมตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งของบุคลากรองค์กรภาคีและแหล่งเรียนรู้ ทางวัฒนธรรมโดยมีพันธกิจในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน ปกป้องคุ้มครอง จารึตประเพณี ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมที่เหมาะสมในสังคม ส่งเสริม สนับสนุนการนำเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรม มาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เห็นควรดำเนินโครงการ ถนนสายวัฒนธรรมขึ้น โดยร่วมกับชุมชนในพื้นที่คัดเลือก เส้นทางที่สะท้อนเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่โดดเด่นออกมาให้เห็น อย่างเป็นรูปธรรม เช่น อาคารสถาปัตยกรรมในย่านชุมชนเก่าแก่โบราณ ตลาด วัด โบราณสถาน ศาสนสถาน และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แสดงมาให้เห็นในลักษณะของอาชีพ ความรู้เชิงช่าง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมทางศิลปะ ดนตรี ฯลฯ ซึ่งถนนสายวัฒนธรรมจะได้รับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะ ให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกทางศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ หรือเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ โครงการถนนสายวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จะช่วยในการกระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น จนเกิดการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนและของชาติอย่างยั่งยืน และใช้มรดกทางวัฒนธรรม ในการสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้เกิดแก่ชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการเพิ่มมูลค่าของทุนทางวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ได้กำหนดดำเนินโครงการใน 30 แห่งที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมจะพิจารณาจากศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่และความพร้อมของชุมชนเป็นสำคัญ (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่, 2558 : 66)

อำเภอเชียงแสนได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วตลอด 20 กว่าปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการค้าต่างประเทศ โดยเชียงแสนได้รับการประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion - GMS) เมืองเชียงแสนเป็นเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดของแคว้นล้านนา หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีแสดงให้เห็นปรากฏว่าเมืองเชียงแสนมีการพัฒนาเนื่องจากเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจการปกครอง ศาสนาและศิลปกรรม เมืองเชียงแสนในปัจจุบันได้มีการยกฐานะเป็นอำเภอเชียงแสนที่เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ในปี 2500 อำเภอเชียงแสน

ได้มีการพัฒนาอนุรักษ์โบราณสถานและวัตถุโบราณมานาน กรมศิลปากรได้มีการบูรณะ จัดสภาพภูมิทัศน์รอบโบราณสถานขึ้นเป็นอนุสรณ์สถาน เพื่อการสงวนรักษาคุณค่าที่เป็นมรดกของล้านนาและเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของล้านนาที่มีความสำคัญในประเทศไทย โบราณสถานของเมืองเชียงแสนทั้งภายในและนอกเมืองส่วนใหญ่ได้รับการขุดค้น ขุดแต่ง บูรณปฏิสังขรณ์ และปรับปรุงภูมิทัศน์แล้ว โดยเฉพาะกำแพงเมือง บ่อเมือง รวมถึงวัดวาอารามต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเข้มข้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ด้วยนโยบายของทางจังหวัดที่ผลักดันเชียงแสนขึ้นเป็นแหล่งมรดกโลก เมืองเชียงแสนปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเมือง

เนื่องจากเป็นที่ตั้งของตัวอำเภอเชียงแสนและเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน พื้นที่เต็มไปด้วยอาคารสิ่งปลูกสร้างทั้งของส่วนราชการและเอกชน รวมถึงบ้านเรือนราษฎร ร้านค้า ตลาด ท่าเรือ วัด สถานศึกษา บ้านพักและรีสอร์ท หน่วยงาน ด้านการค้า ศุลกากร การท่องเที่ยว และพิพิธภัณฑ์ โดยมีโบราณสถานแทรกตัวอยู่เป็นระยะพื้นที่ด้านทิศใต้ภายในเมืองมีสภาพเป็นชุมชนหนาแน่นน้อยกว่าพื้นที่ด้านทิศเหนือ บางส่วนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งทำนา ทำไร่ และสวนผลไม้ พื้นที่นอกเมืองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม บางส่วนเป็นชุมชนเมือง นิคมอุตสาหกรรม และป่าไม้ สถานที่สำคัญต่างๆ ของเชียงแสน ล้วนมีประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และตำนานท้องถิ่น พื้นที่ภายในและโดยรอบเชียงแสนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย ทั้งทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งยังเป็นแหล่งค้าขายระหว่างประเทศที่สำคัญ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมากมาย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น เมืองโบราณเชียงแสน เมืองโบราณเชียงแสน วัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุจอมกิติ วัดพระธาตุผางาว วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดพระยืน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน น้ำตกบ้านไร่ สบรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำ เวียงเชียงเมียงหรือเวียงสบรวก พระธาตุตอปปูเข้า หอผืน อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ พิพิธภัณฑ์บ้านผืน เวียงหนองลุ่ม ทะเลสาบเชียงแสน และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ไทยวน ไทลื้อ อุ้ล้อฮาตออยสะงั๊ มังขาวบ้านธารทอง เข้าบ้านห้วยกว๊าน ส่วนประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวเชียงแสน เช่น ปอยหลวง ทานสลาก สืบชะตาเมือง พ.ศ. 2530 เมืองเชียงแสนได้รับการบรรจุเป็นโครงการบูรณะและอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์แห่งชาติ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 มีเป้าหมายที่จะสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเมืองเชียงแสนและบริเวณในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อการดำเนินงานปรับปรุงบูรณะโบราณสถานและสภาพภูมิประเทศ ให้เกิดบรรยากาศ เพื่อให้เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์สูงสุด (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่, 2558 : 96)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสนด้านการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดเชียงรายและการที่จะให้คนในพื้นที่ตระหนักถึงโบราณสถานซึ่งเป็นมรดกล้านนาของจังหวัดชายแดน การจัดกลยุทธ์ทางการตลาดที่จำเป็นเป็นในการสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกิดรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดมีความจำเป็นจะต้องให้ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการด้านแผนงานดำเนินงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และความพร้อมของประชาชน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะต้องกระตุ้นให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวทำให้เกิดการร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

เมืองเชียงแสนปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นเมือง เนื่องจากเป็นที่ตั้งของตัวอำเภอเชียงแสนและเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน พื้นที่เต็มไปด้วยอาคารสิ่งปลูกสร้างทั้งของส่วนราชการและเอกชน รวมถึงบ้านเรือนราษฎร ร้านค้า ตลาด ท่าเรือ วัด สถานศึกษา บ้านพักและรีสอร์ท หน่วยงานด้านการค้า ศุลกากร การท่องเที่ยว และ

พิพิธภัณฑ์ โดยมีโบราณสถานแทรกตัวอยู่เป็นระยะพื้นที่ด้านทิศใต้ภายในเมืองมีสภาพเป็นชุมชนหนาแน่นน้อยกว่าพื้นที่ด้านทิศเหนือ บางส่วนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทั้งทำนา ทำไร่ และสวนผลไม้ พื้นที่นอกเมืองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม บางส่วนเป็นชุมชนเมือง นิคมอุตสาหกรรม และป่าไม้ สถานที่สำคัญต่างๆ ของเชียงใหม่มีประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์และตำนานท้องถิ่น พื้นที่ภายในและโดยรอบเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย ทั้งทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทั้งยังเป็นแหล่งค้าขายระหว่างประเทศที่สำคัญ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมากมาย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น เมืองโบราณเชียงใหม่ เมืองโบราณเชียงใหม่ วัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุจอมกิติ วัดพระธาตุผางา วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดพระยืน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ น้ำตกบ้านไร่ สบรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำ เวียงเชียงใหม่หรือเวียงสบรวก พระธาตุดอยปู่เจ้า หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ พิพิธภัณฑ์บ้านฝิ่น เวียงหนองล่อง ทะเลสาบเชียงใหม่ และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ไทยวน ไทลื้อ อูโล้อาชาดอวยสะโง่ ม้งชาวบ้านฮารทอง เย้าบ้านห้วยกิวาน ส่วนประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวเชียงใหม่ เช่น ปอยหลวง ทานสลาก สืบชะตาเมือง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 รูปแบบและกลไกการดำเนินงานการสาธารณสุขมูลฐานได้พัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และการพัฒนาหมู่บ้านการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่อย่างต่อเนื่องและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

ผู้วิจัยสนใจในการที่จะศึกษา การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนารูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนถึงนำรูปแบบการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ไปสร้างชุดองค์ความรู้แล้วเผยแพร่แก่สาธารณะชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำรูปแบบการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ได้แบ่งวิธีดำเนินการ เป็นขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่การวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาจาก พื้นที่การวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้คือ วัดพระธาตุเจดีย์หลวง อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ถนนคนเดินตลาดเช้าเมืองเชียงใหม่ ถนนคนเดินสี่ขาตริมิตริมฝั่งโขง

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่

1. ภาครัฐ	จำนวน	10	คน
2. องค์กรปกครองท้องถิ่น	จำนวน	10	คน
3. พระสงฆ์	จำนวน	10	รูป
4. เครือข่าย	จำนวน	10	รูป
รวมทั้งหมด จำนวน 40 รูป/คน			

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยดังนี้คือ

1. แบบสัมภาษณ์

- ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม ประวัติและความเป็นมาของเมืองเชียงใหม่ เชียงราย

- กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- กำหนดประเด็นที่ต้องการทราบ เช่น

ก. การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างไรบ้าง?

ข. พัฒนารูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ เชียงราย มีวิธีการพัฒนา ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

ค. องค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ เชียงราย ควรีรูปแบบ และวิธีการเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ อย่างไรบ้าง?

- นำแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อให้เกิดความถูกต้อง และตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

- ทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อให้รู้ว่าผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ได้ตอบคำถามตรงประเด็นหรือไม่ อย่างไรบ้าง

- ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

2. สันทนากลุ่ม

- กำหนดประเด็นที่ต้องการสนทนา เช่น

ก. การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างไรบ้าง?

ข. พัฒนารูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ เชียงราย มีวิธีการพัฒนา ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

ค. องค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ เชียงราย ควรีรูปแบบ และวิธีการเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ อย่างไรบ้าง?

- แนวคำถามที่จะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้า

- การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ต้องมีความรู้และความสามารถตรงกับงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
- บุคลากรที่จะดำเนินการสนทนากลุ่ม เช่น ผู้ให้ข้อมูลในภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น พระสงฆ์ เครือข่าย
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และ โปรเจคเตอร์

3. ชุดปฏิบัติการ

- กำหนดประเด็นที่ต้องทำดังนี้ เช่น
 1. เก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม ประวัติและความเป็นมาของเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
 2. ลงพื้นที่คุยกับภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น พระสงฆ์ เครือข่ายเพื่อให้ได้เห็นถึงรูปแบบของการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรม
 3. พัฒนากิจกรรมถนนศิลปะวัฒนธรรม เช่น การทำโลโก้ สัญลักษณ์เมืองเชียงใหม่ การทำตุ๊กตาล้านนา การทำแลนด์มาร์คไว้ถ่ายรูป

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ รูปแบบของถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

2) ศึกษาข้อมูลการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ประกอบไปด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูล บริบทและศักยภาพการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย โดยรวบรวมข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งลงภาคสนาม โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการและชุมชนเจ้าของวัฒนธรรม รวมทั้งการประเมินบทบาทการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจึงสรุปและอภิปรายผลการวิจัยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและตรวจสอบข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากความคิดเห็นของประชาชนเจ้าของ วัฒนธรรม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสะท้อนบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติตามมาตรฐานการให้บริการสาธารณะ ด้านการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ โดย แบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าวจะสร้างจากองค์ความรู้วิจัยที่สัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์

การอนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป็นรายด้าน ประกอบด้วย 1.บทบาทด้านการอำนวยความสะดวก 2.บทบาทด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย และ 3.บทบาทด้านผู้ดำเนินการหลัก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาเป็นแนวทางในการออกแบบ ยุทธศาสตร์การพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับบริบทการดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนายุทธศาสตร์อนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเริ่มต้นจากการ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ ภายนอก ด้วยเทคนิค SWOT Analysis และ SWOT Matrix เพื่อประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสู่การ พัฒนายุทธศาสตร์อันเป็นฐานสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมาย รวมถึงการจัดการ เชิงนโยบายที่สอดคล้องกับการจัดการอนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถ นำไปสู่การประยุกต์ใช้ประโยชน์เชิงวิชาการรวมทั้งใช้ประโยชน์เชิงปฏิบัติการได้ต่อไป

3) กำหนดข้อความการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และร่างข้อความในแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ข้อคำถาม ประกอบด้วย

คำถามข้อที่ 1 การพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ มีความสำคัญ อย่างไรบ้าง ?

คำถามข้อที่ 2 พัฒนารูปแบบของถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการพัฒนา ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

คำถามข้อที่ 3 องค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาถนนศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ควรีรูปแบบ และวิธีการเผยแพร่ สู่สาธารณชนได้ อย่างไรบ้าง?

4) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

5) แก้ไขการพิมพ์ผิดและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้จริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วยดังนี้คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งด้านเอกสารแบบสัมภาษณ์และภาคสนาม แล้วจับประเด็นเนื้อหาสาระไปพร้อมกับนำมาสรุปเป็นผลการวิจัยเป็นรูปแบบความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำเสนอ

2) การตรวจสอบข้อมูล หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่

2.1 การตรวจสอบ ด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่ต่างกั น กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์

2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม กรณีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3) สรุปแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนา รูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ก่อนจะมีการประมวลผลและพัฒนาเป็นรูปแบบมีส่วนร่วมกึ่งมาตรฐาน (ขั้นการพัฒนาตัวแบบ (Develop Model) เพื่อนำเข้าสู่การวิจัยเชิงเอกสารและคุณภาพ นวัตกรรม

6. สรุปกระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1) ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ(Focus Group Discussion)

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ รูปแบบของถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน

5) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ มีป้ายจุดถ่ายรูปไว้ตรงหน้าวัดเจดีย์หลวง และ ริมน้ำโขง/ มีตุ๊กล้านนาไว้ 2 ข้างทางถนน

6) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ ดังนี้คือ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสาร

และภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผลที่ได้คือ มีป้ายจุดถ่ายรูปลั้วตรงหน้าวัดเจดีย์หลวง และ ริมน้ำโขง ตลอดจนถึงมีตุ๊กล้านนาไว้ 2 ข้างทางถนน

การอภิปรายผล

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงรายซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องของ มานิตย์ ไชยกิติ งานวิจัยเรื่อง การสร้างคุณค่าวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเวียงเชียงใหม่ อำเภอเวียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตเวียงเชียงใหม่ที่พบในปัจจุบันนั้นหลอมรวมมาจากความหลากหลายของกลุ่มประชาชนที่โยกย้ายเข้ามาอยู่เวียงเชียงใหม่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีแม่น้ำโขงเป็นจุดศูนย์กลาง ก่อนจะเข้าสู่ยุคเร่งรัดพัฒนาชนบทส่งผลให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาต่าง ๆ เปลี่ยนไปจาก 2 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยภายใน อันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนอาชีพของประชาชนซึ่งต้องรีบเร่งทำมาหากิน ให้ความสำคัญกับประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ น้อยลง (2) ปัจจัยภายนอก เป็นผลมาจากโครงการพัฒนาที่มุ่งยกระดับให้เชียงใหม่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจการค้าชายแดน นับตั้งแต่ต้นนโยบายการเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า มาจนถึงการเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษโดยการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้กิจกรรมการจัดกาดก๋อมและการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเชียงใหม่ใน 5 ด้าน คือ (1) คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่เป็นแหล่งเรียนรู้และสาธารณสมบัติที่สำคัญ ของชาติ (2) คุณค่าเชิงวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ อันถิ่นฐานบ้านเกิดแห่งบรรพชนของชาวยวนและต้นกำเนิดพุทธศิลป์เชียงใหม่ (3) คุณค่าเชิงสังคม ในฐานะเป็นเมืองโบราณที่ยังมีชีวิต เป็นเมืองท่าที่สานสายสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสองฝั่งแม่น้ำโขงและเมืองท่าเชียง (4) คุณค่าเชิงความเชื่อ ศาสนา การวางผังที่ตามจักรวาลคติและ (5) คุณค่าเชิงความงาม ที่มีมนต์เสน่ห์จากความงามของแหล่งโบราณคดีท่ามกลางสภาพธรรมชาติทั้งภูเขา ทุ่งนาและแม่น้ำโขง นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนโดยกลุ่มคุณค่าเชียงใหม่ ที่นำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่พบมาออกแบบเป็นกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวชมเมืองโดยรถรางจักรยาน และฐานกิจกรรมสร้างประสบการณ์ คุณค่าเชียงใหม่ เช่น บ้านขนม บ้านชะปืออาหาร บ้านร้อยชิง บ้านหมอเมือง บ้านสวยดอก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายการขับเคลื่อนระดับมหภาคและภาครัฐในระดับท้องถิ่นและให้การส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมในลักษณะของการให้ความรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดมิติการเรียนรู้การสนับสนุนในด้านของการสร้างเครือข่ายของชุมชนและเครือข่ายทางด้านความรู้วิชาการ

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐเถปิฎก 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

_____. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณวิเสโส. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูณ, 2539.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณอรรถกถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.

_____. ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณฎีกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน ปกป้องคุ้มครองจารีตประเพณี ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม, เชียงราย : โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2561.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์, เชียงราย : โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2561.

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่, การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย, กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค 2558.

ศักรินทร์ มงคลอิทธิ, รูปแบบและกระบวนการพัฒนาการพัฒนาเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย, กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค 2558.

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, การอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรม: โครงการความร่วมมือระหว่าง 5 มหาวิทยาลัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2560.